

Siseministeerium
Marion Bobkov

Meie: 26.10.2009 nr. 1 (18)

KATA 2011-14 lähteülesanne

Tere

Eelmisel nädalal saime e-posti teel tutvumiseks ja kommenteerimiseks KATA 2011-14 lähteülesande. Arvestades lühikest kommenteerimisaega (vaid üks nädal), ei olnud meil võimalik teemat spetsiaalselt arutada EMSLi liikmesorganisatsioonidega, seetõttu kajastab järgnev üksnes EMSLi büroo töötajate mõtteid, ent eks ole needki olulisel määral kujunenud pideva suhtlemise käigus nii EMSLi liikmete kui ka teiste kodanikuühenduste ja nende partneritega.

Eelkõige keskendusime lähteülesannet lugedes plaanitava arengukava struktuurile ning see tundub üldjoontes sobiv. Olulised teemad (kodanikuharidus, infrastruktuur, kaasamine, vabatahtlik tegevus ja filantroopia, avalike teenuste delegeerimine, rahastamine ja statistika) on välja toodud ning sellisel üldistustasandil tundub see piisav. Alamteemade puhul on meie hinnangul olulisi praegu ka puudu jäänud – näiteks mittetulundusühenduste registri kasutajasõbralikumaks muutmine, mis on seotud mitmete probleemidega, millele tekstis viidatakse (vabatahtlik tegevus ja annetamine, kodanike teadlikkus ühendustest ja neis kaasa löömisest, kaasamine ja teenuste delegeerimine jne). See aga ongi ilmselt täiendatav juba arengukava enda koostamise käigus ning nende puudumine lähteülesandest ei tundu takistusena.

Seega soovime kiita lähteülesande koostajaid tubli töö eest.

Arengukava koostamisel on meie hinnangul ja senistele kogemustele tuginedes oluline silmas pidada järgmist:

- **Kaasamine.** Partneritena on ette nähtud muljetavaldav hulk organisatsioone, ning ajakavast jääb mulje, et neid plaanitakse eelkõige kaasata töörühmades toimuvateks aruteludeks. Sellele järgneb dokumendi laiem konsulteerimine, millega plaanitakse jõuda „rohujuure tasandile“. Soovitame sellega alustada varem – meie kogemused näitavad, et eelnõude konsulteerimine ei ole eriti efektiivne viis „rohujuure tasandi“ kaasamiseks, sest selleks etapiks on tavaliselt tegu

juba küllaltki mahukate ja keeruliste dokumentidega, millega on raske suhestuda inimestel/organisatsioonidel, kellel pole vastavat ettevalmistust ja kes pole protsessis algusest peale osalenud. Eelnõu avamine võimalikult laiaks konsulteerimiseks selles etapis on kindlasti vajalik, aga „rohujuure tasandi“ sisuliseks osalemiseks on parem, kui sellega hakkaksid tegelema kaasatud partnerid kohe töö alguses, st. töörühmade etapis. Selleks on vajalik täpsete ülesannete selge kokkuleppimine iga partnerorganisatsiooniga, arutades läbi, kelleni ja kuidas nad oma võrgustike kaudu jõuavad ning jagades konkreetseid ülesanded. Viimase puhul tuleb kindlasti arvestada ka sellega, et niisugused tegevused nõuavad kindlasti aega ja võimalik, et ka raha. Seetõttu soovitaksime töörühmade etapis oma liikmete ja sihtrühmade kaasamiseks plaanida kindlasti vähemalt paar kuud ja alustada kokkulepete tegemist selleks juba sellel aastal, et organisatsioonid oskaksid sellega arvestada oma 2010 tegevusplaane koostades.

- **Erakonnad.** Selgeks probleemiks nii EKAKi kui ka KATA rakendamisel on olnud ressursside nappus, mida sageli põhjendatakse „poliitilise tahte“ vähesusega, st. riigieelarves ei ole sellisteks tegevusteks piisavalt raha ette nähtud, sest need ei ole sageli seotud valitsuse poliitiliste prioriteetidega. EKAKi koostamisel osalesid lisaks ühendustele aktiivselt erakonnad, aga mitte ametnike tasand, KATA puhul on olnud vastupidi. Uus KATA võiks üritada tegeleda mõlemaga, tagamaks plaanitavate tegevuste vajaduste mõistmist ja toetust ka poliitilisel tasandil (seejuures kindlasti võimalikult laiapõhjaliselt, mitte koalitsiooni/opositsiooni jõujooni mööda). EMSLi kogemused vabaühenduste manifestidega 2007 ja 2009 on erakondade sellealase huvi osas positiivsed, seetõttu usume ka nende valmisolekut selleski protsessis sisukaks panustamiseks.
- Senise KATA puhul on nõutust tekitanud see, et hulk tegevusi on arengukavva plaanitud, ilma et nendeks oleks kavandatud vahendeid. Lisaks on dokumenti muutnud segasemaks see, et seal on üsna juhuslikult esindatud ministriumide arengukavadest tulenevad tegevused oma valdkonna ühenduste toetuseks, mis on kahtlemata vajalikud, aga muudavad üldpildi väga ebaühtlaseks ning ka KATA rakendamise adekvaatse hindamise keeruliseks – raske on öelda, mis on toimunud tänu sellele dokumendile, mille koostamiseks ja aruandluseks on kulunud väga palju aega, ja mis toimub sellest sõltumata, aga mida aruannetes esitletakse ka kui KATA elluviimist. EMSL ja Avatud Eesti Fond on 2008. aastal, kui täiendati KATA 2007-10 eelnõu ja koostati rakendusplaani 2009-10, teinud Siseministriumile rea ettepanekuid, mida soovitaksime kindlasti ka seekordse protsessi alguses üle vaadata ja arvestada.

Sellised on meie esmased kommentaarid KATA lähteülesandele, detailsemad ettepanekud ja diskussioonid jätaksime siis juba arengukava enda koostamise ajaks. Muidugi mõista oleme valmis ka ülaltoodud ettepanekuid lähemalt selgitama, kui vaja, ja koos leidma viise nende elluviimiseks.

Juhime ka tähelepanu, et 2010. aasta maikuu korraldab EMSL 2. Eesti vabaühenduste kärjajad, mis on plaanitud sisendiks vabaühenduste manifestiks 2011. aasta Riigikogu valimiste eel. Kuigi KATA ja ühenduste manifest on oma loomuselt erinevad dokumendid, on mõlema koostamise üheks eelduseks teadlikkus ühenduste senistest kogemustest ja vajadustest koostöös avaliku võimuga, seepärast oleks mõistlik ka kärjajaid KATA koostamise plaani arvestada ja kasutada seda näiteks ühe laiemal ringil arutelukohana. Mõistlik oleks, kui lepiksime ka selles juba lähiajal kokku.

Jõudu soovides

Urmo Kübar
EMSLi juhataja